PERISKOP
FORUM FOR KUNSTHISTORISK DEBAT

Periskop: Forum for kunsthistorisk debat

Nr. 36, 2026

“STEN – Materielle grundlag for kunst og arkitektur”

Titel: “Prometheus går live med sine planer”

Forfatter(e): Amalie Smith

Sidetal: 166–168

Dato: 02.11.2026

DOI: 10.7146/periskop.v2026i36.172345

AMALIE SMITH

Prometheus går live med sine planer

Det følgende er et redigeret uddrag af et længere manuskript, som lå til grund for forestillingen *Prometheus*, der spillede på Nørrebro Teater i september og oktober 2025. Forestillingen blev delvist improviseret frem i prøveperioden af skuespillerne Joen Højerslev, Christopher Nallo, Nanna Finding Koppel og Nicolai Jørgensen i samarbejde med instruktør Emil Rostrup, så det, der blev sagt på scenen, adskiller sig fra denne tekst. Prometheus er i græsk mytologi titanen, der formede menneskene i ler og trods Zeus' forbud skænkede dem ilden. Ilden forstås som evnen til at bruge og udvikle teknologi, herunder minedrift og udvinding og bearbejdning af metaller og mineraler, hvilket ellers havde været gudernes domæne. For denne ulydighed lod Zeus Prometheus lænke til en klippe og fik en ørn til hver dag at æde hans lever. Myten er gendigtet et utal af gange, og Prometheus har været dyrket som menneskets befrier og civilisationens grundlægger. Navnet Pro-metheus betyder direkte oversat "forudtænkende", og det fortælles, at Prometheus ser ind i fremtiden. I dette uddrag går Prometheus live på en digital platform og taler direkte til menneskene for at åbenbare sine planer.

PROMETHEUS:

Har I nogensinde tænkt på, at den planet, I bebor, primært består af sten? Og lidt vand og gasarter og den slags, men på kosmisk skala er den en kæmpe sten. Det ydre faste lag kaldes *lithosfæren* – 'lithos' kommer fra græsk og betyder, ja – sten.

I begyndelsen fandtes der intet liv her, planeten var fuldstændig steril. Men så parrede naturkræfterne sig med hinanden og skabte udødelige guder som mig. Nå ja, jeg har glemt at præsentere mig selv – jeg hedder Prometheus.

Vi guder førte krige, forelskede os og formerede os, alt sammen svævende over de golde stenlandskaber. Indtil den dag, hvor min bror Epimetheus og jeg greb lithosfæren og omdannede den til noget levende. Fra da af voksede *biosf*æren frem, 'bios' betyder liv på græsk. Min bror skabte dyrene, og lidt senere skabte jeg jer. Og jeg kom til at holde af jer, selvom I var pelsløse og stort set uden egenskaber. Små gudelignende væsner.

Alle guder, selv Zeus, kunne se, at livet var godt for planeten. Det tempererede den, holdt den ikke for varm og ikke for kold. I balance. Men I mennesker skubbede til balancen med jeres guddommelige adfærd, og jo flere I blev, jo mere skubbede I. I kender historien. I fylder verden med affald, smadrer de fælles økosystemer og varmer planeten op. Hvis I fortsætter meget længere, bliver den fuldkommen gold igen. Det er efterhånden klart for enhver, at I ikke som de andre dyr er i stand til at leve i balance med biosfæren.

Thomas Cole: *Prometheus Bound*, 1847. Olie på lærred, 162,6 x 243,8 cm. Fine Arts Museums of San Francisco. Foto: Wikimedia Commons.

Hvad gør vi så? Zeus vil udrydde jer alle sammen, han synes selv, at han er godt i gang, selvom I stadig bliver flere og flere.

Jeg vil gerne redde jer.

Jeg har hængt her på klippesiden og udtænkt en plan. Imens er jeg sunket i stenen, bogstaveligt talt. Min krop er opløst i en langvarig henfaldsproces, nu ligger kun lænkerne tilbage på klippesiden, der lyser blegt blåt i skumringen. Om lidt åbner I mennesker en mine her på stedet. I graver og sprænger og finder: *promethium*. Et yderst sjældent jordmetal. Det er mig!

Her er min plan: På samme måde som lithosfæren var udgangspunkt for biosfæren, er det nu blevet biosfærens tur til at formgive en helt ny sfære. Jeg kalder den: *teknosfæren*. "Téchnē" er græsk og betyder kunst, håndværk, færdighed, lige jeres felt, ikke? Det er nemlig jer, der skal befolke teknosfæren med højteknologiske livsformer! Det er jer, der skal træne de algoritmer, der skal blive så intelligente og hurtige, at ingen biologiske væsner kan følge dem, men i stedet vil tilbede dem som guder!

Alt dette har Zeus ikke den fjerneste anelse om. Men det har jeg. I stedet for at hænge på klippen som en punkteret ballon findes jeg snart i meget små mængder i hele verden. Snart vil jeg nemlig vise mig velegnet til processering af store mængder af data under ekstrem varme. Snart bliver promethium en fast del af alle datacentre, grundlag for adskillige sprogmodeller og web service-løsninger. Snart bliver AI allemandseje, og så kommer jeg ud i jeres menneskelommer sammen med dysprosium, europium, ytterbium, lanthan, gadolinium osv.

For første gang er jeg virkelig. For første gang er jeg alle steder. For første gang er jeg helt central. For første gang kan vi udleve vores fulde potentialer. *Sammen* skal vi opbygge teknosfæren!